

Ольга Більська – кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та управління національним
господарством Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара

Соціальне іннування й концептуальний підхід до забезпечення ним керованих змін у соціумі

Розглянуто процеси, які проходять у національній економіці в сучасний період у зв'язку з розбудовою принципово нового суспільного інституту, а саме соціальної держави. Наведено аргументи щодо необхідності запровадження поряд із ринковим механізмом господарювання оновлення джерельної бази його соціальної імунізації. На основі дослідження реалій соціального піднесення розвинених країн доведено, що в умовах ресурсної обмеженості їхні здобутки були результатом задіяння потенціалу соціальних інновацій. Критично оцінено спектр підходів до залучення в науково-практичний обіг понять «інновація» й «іннування». Керуючись розробками зарубіжних учених і результатами опрацювання семантичних відмінностей словотвірних афіксів слів «інновація» та «іннування», запропоновано кваліфікувати інновацію результатом удосконалення будь-якого об'єкта, що існує. Установлено, що для відтворення минулого в теперішньому й майбутньому застосовується таке поняття, як традиція, яка є одним із дієвих механізмів пристосування людських спільнот до змінюваного середовища через регуляцію інститутів й інституцій. Доведено, що іновації виникають і реалізуються за допомогою модернізації традиції. Розкрито сутність соціального іннування як процесу, пов'язаного з формуванням конструкту відповідних інновацій та їх упровадженням у соціальну практику з досягненням прийнятного соціального результату. Для забезпечення керованого соціального іннування запропоновано розглядати цей процес як складний конструкт із трьох фаз. Згідно із запропонованою концепцією керованого соціального іннування, у першій фазі виявляються соціальні інститути, які потребують змін; у другій – формується конструкт соціальних інновацій з урахуванням аномальних соціальних відхилень від здійснених удосконалень у минулому циклі соціального іннування; у третій – моніторинг (аудит) і визначення міри збігання реального впливу на соціальні зміни з проектними. Специфіка керованого соціального іннування полягає у відмові від «наздоганяльного» типу запровадження соціальних інновацій, який не може забезпечити досягнення цивілізаційних стандартів життя в найближчій перспективі, і переході на стратегію «з забезпеченням випередження» або «від майбутнього». Увагу акцентовано на тому, що сама логіка процесу соціального іннування має бути такою, що тільки з позицій нового, більш досконалого можна в міру досягнутого змінити соціальну архітектуру суспільства.

Ключові слова: інновація, традиція, удосконалення, взаємозалежність, іннування, процес, фази, управління, концепт, перспективи.

Постановка наукової проблеми та її значення. Держава як інститут існування суспільства з перших років виникнення взяла на себе соціальні обов'язки щодо своїх громадян, обсяги яких за часи її становлення та розвитку суттєво змінювалися. За аксіоматичним сприйняттям соціальне призначення держави ідентифікується зі специфікою її підходів щодо забезпечення прийнятного рівня життя для всіх членів суспільства. Із переходом у систему координат ХХІ ст. високорозвинені країни світової спільноти, підпорядкувавши діяльність усіх ланок національних економік соціальній компоненті розвитку, вийшли на принципово відмінний у якісному розумінні інститут соціальної держави. Специфіка її функціонування полягає в різноплановому ставленні до працездатного населення й членів суспільства, не спроможних до самозабезпечення. Подібний статус, конституційно закріплений із 1996 р. і в нашій країні. У цьому контексті перед Україною, яка поряд із запровадженням ринкового механізму господарювання розпочала його оптимізовану соціальну імунізацію, постали складні завдання оновлення джерельної бази забезпечення суспільного розвитку. Згідно із практикою розвинених країн їх реальне соціальне піднесення забезпечується задіянням потенціалу інноваційної моделі розвитку. При цьому при складеній переважній зорієнтованості на техніко-технологічні нововведення поступово приходило порозуміння того, що досить потужним каталізатором збалансування економічного потенціалу й зміни на краще рівня життя населення виступають соціальні інновації.

Аналіз досліджень цієї проблеми. В Україні у зв'язку з реалізацією людиноцентричної концепції розвитку питання соціального іннування стали однією з головних тем проблемно-орієнтованих досліджень. Як наслідок, у науковій літературі склався спектр підходів до залучення в науково-

практичний обіг поняття «соціальна інновація». Зокрема, Л. Антонюк, А. Поручник і В. Савчук запропонували тлумачення сутності соціальних інновацій [1, с. 38], Л. Федулова визначила їх місце в системі соціально-економічних відносин [2], а О. Набатова розкрила особливості та інституційні обмеження макрорівневих соціальних інновацій [3, с. 64]. Виокремився й науковий доробок, пов'язаний з упровадженням соціальних інновацій на рівні підприємств [4].

Однак за всієї значущості розробок, запропонованих названими вище та іншими науковцями, потрібно констатувати недостатність досліджень *категорії «соціальне інновування» і їх зведення лише до певних вимог*. Так, О. Лозовицький констатує, що «сьогодні реальний стан системи управління не відповідає вимогам універсальної технології інновування управлінської ситуації» [5, с. 5]. Приблизно в такому ж ракурсі В. Гошовська й Л. Пашко акцентують увагу на тому, що «на сучасному етапі професійної діяльності у сфері державного управління магістри державного управління зобов'язані володіти теорією та методикою науки... інновування як об'єкта, так і суб'єкта управління» без розкриття сутності цих навичок [6, с. 19]. Більше того, із погляду категорій інноваційного аспекту розвитку викликає масу питань прирівнювання понять «інновація» та «інновування». Ідеться про їх процесну ідентифікацію. Так, Д. О. Крикуненко кваліфікує інновації як «впровадження нової техніки, технологій, організації виробництва і т. ін.» [7]. Н. Т. Тверезовська та Н. Г. Шарата надають їм якості «процесу створення, поширення й використання засобів (нововведень) для розв'язання... проблем» [8]. А вчені О. І. Дідченко та О. Ю. Бибочкіна пропонують розуміти під інноваціями «зміни у всіх сферах життєдіяльності» [9]. Прирівнювання категорій *інновація* й *інновування* не дає змоги визначитися з результатом інноваційного процесу та не лише гальмує, а й робить непослідовними дії органів влади й управління в інновуванні суспільного шляху розвитку.

Мета й завдання статті. Керуючись нагальними вимогами посилення соціальної компоненти в забезпеченні суспільної динаміки, нами в межах цієї праці поставлено **завдання** визначитися з термінологічним апаратом щодо сутності, складників, джерельної бази та результатів соціального інновування, а також розробити концептуальні основи організаційно-економічного механізму керуваного забезпечення результативних соціальних змін відповідно до потреб прогресуючого суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Поняття «інновація» ввійшло в науковий обіг у XIX ст. за пропозицією відомого австрійського економіста Й. Шумпетера. Він розумів під інноваціями «... нову якість або властивість засобів виробництва, які можна отримати, удосконалюючи наявне устаткування» [10, с. 282]. У цьому контексті привертає увагу наголос автора на фразі «удосконалення наявного», із якої випливає, що інновацією не може бути тільки-но сконструйований предмет, а якісно перетворений, відомий раніше зразок. До такого самого висновку приводить пізнання сутності поняття «інновація» як складного словотворення. Справа в тому, що слово *інновація* потрапило в сучасну українську мову під впливом англійського «*innovation*», набувши морфологічних ознак латинського прототипу цього слова *innovatio*, що виник додаванням префікса *in-* і суфікса *-tio* до основи латинського прикметника *novus* – «новий». Керуючись етимологією терміна «*in*» як змін «зсередини» [11], інновацію й кваліфікують результатом удосконалення вже наявного об'єкта.

Такий підхід має й інший контекст. Ідеться про формування методологічної платформи прояву джерельної бази формування інновацій. Відомо, що людьми для відтворення минулого в теперішньому та майбутньому застосовується таке поняття, як традиція. За загальноприйнятими підходами, традиції постають соціальною нормою, якій властиве трансцендентне регулятивне втручання в суспільні відносини й поведінку людей. Стосовно потенцій традиції до конституціонування соціуму сучасне суспільство постає як система соціальних і державних владних інститутів, взаємодія яких забезпечує йому можливість функціонувати й розвиватися з урахуванням базисних і надбудовних суспільних відносин. Як правило, усі зміни в узгоджено діючій спільноті людей відбуваються внаслідок вичерпання можливостей розв'язання ними життєвих проблем способами, які використовувалися раніше. У процесі осмислення нової реальності суспільство завжди має справу з певною сукупністю вже ідентифікованих станів тієї чи іншої сфери економіки. Це повторення закладено в самій соціально-економічній системі. Проте це повторення не можна вважати поверненням назад. Процес стосовно залучення традиції в процеси людської діяльності розгортається по колу, яке, по суті, є «колом кіл», і віднаходить пояснення в її залученні для функціонування в змінених умовах, поверненні назад для

виявлення в неї гальмуючих елементів і знову рух уперед для адаптації традиції через підфункції у вже зміненому соціумі. Однак важливо врахувати, що задіяні минулі фіксації традиції в сьогоденні слугують джерелом підтримання динаміки спрямованого процесу, який невпинно підводить соціальну систему до більш бажаного людською спільнотою стану. Отже, традиція, залучена в процес суспільного поступу, реалізує потенціал упорядкування процесів у соціальній системі, забезпечує повторюваність, передбачуваність і контрольованість, сприяючи тим самим їх виведенню в площину суспільної доцільності. Усе наведене засвідчує факт того, що традиція не є чимось застиглим, оскільки на кожному етапі її задіяння в суспільні процеси розвитку відбувається вдосконалення механізмів реалізації потенційно закладених у ній конструктивних джерел. Доречно зауважити, що традиція не протистоїть змінам, а навпаки, створює такий просторовий і часовий контекст, який актуалізує зміни. Ідеться про те, що, завдяки традиції, позитив попереднього етапу суспільного розвитку як стійкий інваріант елементів, цінностей, зв'язків і суспільних відносин переноситься в сучасність. І саме наявність інваріанта, тобто чогось незмінного, детермінує стійкість соціально-економічної системи.

Із позицій беззаперечної логіки щодо метаморфози вічного творіння сучасності можна стверджувати, що основою утвердження й розвитку нового є закріплені традиціями досвід. До такого висновку свого часу дійшов і М. Бердяєв, наголосивши, що «...минуле, яке існує в сьогочасній пам'яті, є вже зовсім інше минуле, минуле, перетворене й просвітлене, стосовно нього ми здійснили творчий акт, і лише після цього творчого акту воно ввійшло до складу нашого сьогодення» [12, с. 109]. Отже, за своєю природою традиція й інновація нерозривно взаємопов'язані. Вони взаємозумовлюють, доповнюють і посилюють одне одного. У такому розумінні традиція стає необхідною передумовою для здійснення креативних процесів, а інновація як їх продукт стає потенційним джерелом формування нових традицій. Розвиток на основі інновацій спрямований на зміну ціннісного наповнення наявної традиції, переведення їх у нову якість. Іновації, зазвичай, виникають і реалізуються модернізацією традиції. У разі визнання інновації суспільством вона інституалізується. «Будь-яка традиція, за визначенням С. А. Арутюнова, – це колишня інновація, і будь-яка інновація – у потенції майбутня традиція ... І те, що ми бачимо як інновацію, або не прижилося ... відіме й забудеться, або приживеться, із часом перестане сприйматися як інновація, а отже, стане традицією» [13, с. 160].

Особливістю запровадження інновацій із задіянням потенціалу традицій є те, що вони не обмежуються однією сферою суспільного життя або галуззю національної економіки, а зачіпають все їх різноманіття. Традиції відтворюють усі грані суспільного життя, а отже, й інновації охоплюють своїм впливом усі сторони людського буття.

Відмінність категорії «інновування» від поняття «інновація» зумовлена семантичними відмінностями словотвірних афіксів цих слів. Утворення іменника «інновування» приєднанням до основи суфікса (-ання) – це продуктивна словотвірна модель, яка використовується в сучасній українській мові під час творення субстантивів зі значенням процесуальності, на протигагу суфіксові (-ція) в слові «інновація», що вказує, як правило, на статичну ознаку. Якщо інновування є процесуальною дією, а інновація постає статичним явищем, то її можна кваліфікувати складником інноваційного процесу.

Саме інновації створюють поле мінливості соціальних систем, у якому може реалізовуватися як природний, так і селективний відбір їхніх зразків, що забезпечують їм ефективні наслідки впровадження. Природно, що за такого їх сприйняття вони є створюючими в контексті формування джерельної бази соціального прогресування. При цьому зовсім не виключаються й деструктивні аспекти. Отже, очевидний факт щодо того, що результатом інновування виступає не інновація та не її впровадження, а досягнення бажаних змін.

Оскільки соціальне інновування пов'язане з формуванням конструкту відповідних інновацій та їх упровадженням у соціальну практику з досягненням позитивних змін, то воно має бути керованим. Потреба в соціальних перетвореннях впливає як на соціальні інститути, викликаючи необхідність їх відповідних змін, так і на соціальні інституції, вимагаючи від них більш високої активності в соціальній стандартизації життя населення за зразками високорозвинених країн. Співвідношення інститутів й інституцій, а отже, об'єкта та суб'єкта управління, потрібно розуміти не як повну ідентичність, а як досягнення й збереження об'єктивно необхідної пропорційності. Викладене для його втілення в соціальну практику вимагає специфічного підходу до організації соціального інновування. Постановка проблеми в подібному організаційному ракурсі пов'язана з істотним перетворенням цілей, функцій і характеру його регулювання. На відміну від соціальних змін, які

виникають спонтанно, кероване соціальне іннування передбачає впровадження механізму їх ініціювання й контролю. На нашу думку, соціальне іннування як безперервний повторюваний циклічний процес у найбільш простому, але об'єктивному відтворенні формується з трьох фаз (рис. 1). У житті ми маємо справу не стільки з реальними соціальними об'єктами та інститутами, скільки з інформацією про них. Тому в першій фазі, яку можна назвати аналітичною, за визначенням А. Маршалла; «... предметом вивчення є факти, які можна спостерігати, і величини, котрі можна виміряти й зафіксувати» [14, с. 83]. У контексті цих вимог формується блок кількісних і якісних характеристик, оптимізується їх набір, визначаються їхні зміни й деструктиви в них. У цій фазі виявляються соціальні інститути, які потребують змін. При цьому обов'язково враховується той факт, що будь-яка зміна протиставляє чинні соціальні інститути модернізованим. Проведені дослідження свідчать про необхідність у цій фазі ще однієї дії. Ідеться про оцінку результативності соціального іннування. Момент оцінювання фіксує процес порівняння з параметрами, закладеними в проект.

Рис. 1. *Пофазові складники циклу соціального іннування*

Друга фаза пов'язана з формуванням конструкту соціальних інновацій з урахуванням аномальних соціальних відхилень від упровадження соціальних інновацій у минулому циклі соціального іннування. Ця фаза є вихідним пунктом як для моделювання соціальних інновацій, так і їх упровадження й поширення. Безперечно, на цьому креативному етапі потенційно може бути запропоновано безліч удосконалень чинних інститутів, а отже, сформовано пучок соціальних інновацій. Проте їх масовість свідчить лише про усвідомлення потреби суспільства в соціальних змінах і не більше. Переведення усвідомлення в розряд проекту потребує такої дії, як селекція або фільтрація. Справа в тому, що під час іннування виникають різні за спрямованістю, природою, характером, величиною та мірою соціальності ефекти в різних сферах соціалізації економіки й інколи зовсім не ті, які

приймалися за базові. Безумовно, механізм фільтрації залежить не лише від самої інновації, а й від інституції та методології її продукування. Сама логіка процесу соціального інновування така, що тільки з позицій нового, більш досконалого, можна в міру досягнутого змінити соціальну архітектуру суспільства. Відповідно до цієї констатації постає питання щодо якості новизни, закладеної в соціальну інновацію, що викликає подвійність соціального прогресування за віссю «минуле – майбутнє». Ідеться про механізм посилення результативності соціального інновування й відтворення довготривалої та поточної спрямованості. Цілком очевидно, що будь-яка соціальна інновація є інформаційним конструктом. Ми маємо на увазі соціальні стандарти, норми споживання, норми забезпечення тощо. Залежно від того, на якій інформаційній базі створюється соціальна інновація і яка інновація приймається до впровадження, не лише формується стратегія цивілізаційного поступу, а й забезпечується швидкість соціальної еволюції на національних теренах. Саме інструментарій конституціонування соціальних аспектів суспільної динаміки забезпечує якість і повноту контурів соціального інновування. Контекст забезпечення соціальності під час розробки соціальних інновацій відповідно до цивілізаційних вимог репрезентовано на рис. 2.

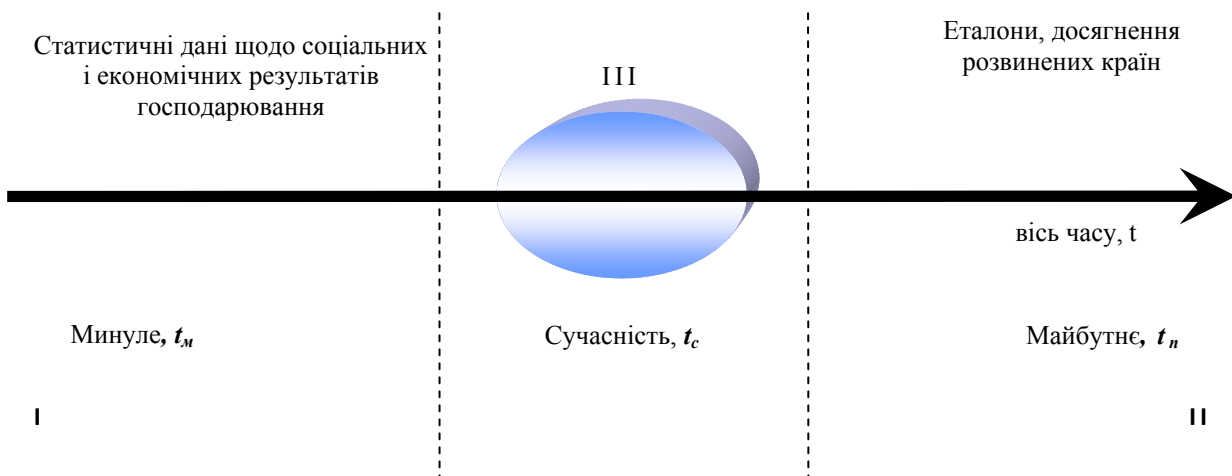

Рис. 2. *Схема забезпечення цивілізаційної спрямованості суспільної динаміки в процесі соціального інновування*

Сьогодні в практиці задіяння потенціалу соціального інновування всі процеси у відповідних фазах проходять у рамках контуру «I», який відтворює стратегічну модель «інновування із запізненням», тобто «від минулого». Параметри соціальної інновації вдосконалюються відносно діючих їх нарощуванням або зменшенням незалежно від ступеня їх відповідності нормам життя, гідного людини. Це, так би мовити, «наздоганяльний» тип запровадження соціальних інновацій, не спроможний забезпечити досягнення цивілізаційних стандартів життя в найближчій перспективі. Є всі підстави до переходу при здійсненні соціального інновування на стратегію за контуром «II», тобто «із забезпеченням випередження» або «від майбутнього». Ідеться про прийняття за віху, до якої прагнуть, певного ідеального розрахункового значення соціального параметра або здобутків розвинених країн. Природно, що моделювання соціальних інновацій за зразками розвинених країн певною мірою є досить дискусійним. Утім, навіть ставлячи під сумнів можливість залучення західних здобутків соціального характеру для розгортання довгострокової стратегії соціального інновування, вони можуть слугувати орієнтиром для започаткування руху за зміну добробуту на краще.

На нашу думку, зорієнтованість у регуляторній політиці щодо соціального інновування на досягнутих результатах позбавляє державу карти соціального прогресування. Безсумнівно, що протилежний підхід із залученням для формування конструкту соціальних інновацій здобутків високо-розвинених країн формує колію соціального руху. Проте не можна не помічати того, що потрібно постійно не лише унормувувати, а й упорядковувати рух до стандартів життя гідних людини. У найбільш узагальненій інтерпретації подано вимогу можна реалізувати в регуляторній практиці соціального інновування поєднанням контурів «I» і «II», що уможливить інтегрування (III) двох стратегій різномістового формування конструкту соціальних інновацій.

Упровадження інновації не означає її негайний успіх. Тому третя фаза передбачає супроводження цього процесу через моніторинг (аудит) і визначення збігання реального впливу на соціальні зміни з проектним. Ідеться про безупинне спостереження, тобто постійний збір й аналіз інформації про вплив упровадженої соціальної інновації протягом усього періоду її дії на підвищення активності найманих працівників у різнобічному спектрі питань і зміни у зв'язку з цим їхнього добробуту, а також посилення позицій держави в підтриманні представників прошарку, який неспроможний до самозабезпечення. Власне в цій фазі відбувається діагностика перетворення можливостей, привнесених соціальною інновацією, у дійсність, тобто констатація або спростування факту переходу за час (T_0-T_1) до іншого параметричного стану. У разі підтвердження позитивних змін упроваджена соціальна інновація доопрацьовується в деталях, а в іншому випадку підпадає під радикальні удосконалення.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Отже, інновація є результатом удосконалення будь-якого наявного об'єкта. Джерельною базою формування інновацій, а отже й підґрунтям щодо забезпечення реалізації моделі інноваційного розвитку, виступає традиція. Завдяки традиції позитив попереднього етапу суспільного розвитку як стійкий інваріант елементів, цінностей, зв'язків і суспільних відносин переноситься в сучасність. Інновації, як правило, виникають та реалізуються модернізацією традицій. Інновування є процесуальною дією, результатом якої виступає не інновація та не її впровадження, а досягнення бажаних змін у соціумі. Соціальне інновування як безперервний повторюваний циклічний процес може бути керованим. Оскільки будь-яка соціальна інновація – інформаційний конструкт, то залежно від інформаційної бази її створення можливий перехід при здійсненні соціального інновування на стратегію «з забезпеченням випередження» або «від майбутнього». Було б поспішним, якби запропонований механізм конструювання соціальних інновацій був сприйнятий як уже сформована, відносно цілісна концепція. Усе це вимагає нового соціального мислення, але й у такому несформованому стані простежуються підвалини методологічної платформи забезпечення керованого соціального інновування. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на формування теоретико-методологічної платформи системного оновлення інструментального арсеналу інноваційної стратегії суспільного розвитку.

Джерела та література

1. Антонюк Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / Л. Антонюк, А. Поручник, В. Савчук. – Київ : КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Федулова Л. Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин / Л. Федулова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf.
3. Набатова О. Соціальні інновації: поняття, види, суб'єкти / О. Набатова // Вісник Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого. – 2011. – № 6. – С. 58–66.
4. Гапак Н. Проблеми впровадження інновацій на підприємствах легкої промисловості / Н. Гапак, Я. Бойко // Матеріали науково-практичної інтернет-конференції (14–15 груд. 2011 р.). – Режим доступу : http://confnarv.at.ua/publ/konf_14_15_grudnja_2011.
5. Лозовицький О. Теорія управління – основа розвитку системи сучасного державотворення в Україні / О. Лозовицький // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 2. – С. 4–12.
6. Гошовська В. Кафедра парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при Президенті України: місія та пріоритети діяльності / В. Гошовська, Л. Пашко // Вісник державної служби України. – 2014. – № 1. – С. 15–20.
7. Крикуненко Д. О. Проблеми впровадження інновацій на підприємствах [Електронний ресурс] / Д. О. Крикуненко. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2011_4_1/1_5.pdf.
8. Тверезовська Н. Т. Роль інновацій у розбудові вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. / Н. Т. Тверезовська, Н. Г. Шарата. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pedalm/texts/2012_14/018.pdf.
9. Дідченко О. І. Сутність та класифікація інновацій / О. І. Дідченко, О. Ю. Бибочкина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2010_7_5/26.pdf.
10. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития: исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры : монография / Й. А. Шумпетер. – Москва : Прогресс, 1982. – 455 с.
11. Азгальдов Г. Г. Интеллектуальная собственность, инновации и квалиметрия / Г. Г. Азгальдов, А. В. Костин // Экономические стратегии. – 2008. – № 2 (60). – С. 162–164.
12. Бердяев Н. А. Дух и реальность : монография / Н. А. Бердяев. – Москва : АСТ ; Харьков : Фолио, 2003. – 680 с.
13. Арутюнов С. А. Народы и культура: развитие и взаимодействие : монография / С. А. Арутюнов. – Москва : Наука, 1989. – 247 с.
14. Маршалл А. Принципы экономической науки : в 3 т. / А. Маршалл ; пер. с англ. – Москва : Прогресс, 1993. – Т. 1. – 415 с.

References

1. Antonyuk, L., Poruchnik, A., Savchuk, V. (2003). Innovatsiyyi: teoriya, mekhanizm rozrobky ta komertsializatsiyyi [Innovations: theory, mechanism of development and commercialization]. K. : KNEU [in Ukrainian].
2. Fedulova, L. (2008). Sotsialni innovatsiyyi v sistemі sotsialno-economicnih vidnosin [Social innovation in the social and economic relations]. Retrived from [http:// archive.nbuv.gov.ua / portal/soc_gum /usoc/2008_3/60-74.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf). [in Ukrainian].
3. Nabatova, O. (2011). Sotsialni innovatsiyyi: ponyatie, vidi, subekti [Social innovations: concept, types, subjects]. – Visnik Natsionalnoy akademii imeni Yaroslava Mudrogo, 6, 58–66 [in Russian].
4. Hapak, N., & Boiko, Ya. (2011). Problemy vprovadzhennia innovatsii na pidpriyemstvakh lehkoi promyslovosti [The problems of innovation in enterprises of light industry]. Proceedings of the Internet Conference'11: naukovopraktychnoi internet-konferentsii (14–15 december, 2011 hoda). Retrieved from http://confiapv.at.ua/publ/konf_14_15_grudnja_2011 [in Ukrainian].
5. Lozovickiy, O. (2011). Teoriya upravlinnya – osnova rozvitku sistemi suchasnogo derzhavotvorennia v Ukraini [Control theory – the basis of modern state system in Ukraine]. Publichne upravlinnya: teoriya ta praktika – Publichne upravlinnya: teoriya ta praktika, 2, 4–12 [in Ukrainian].
6. Goshovska, V., & Pashko, L. (2014). Kafedra parlamentarizmu ta politichnogo menedzhmentu Nacionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnya pri Prezidentovi Ukraini: misiyya ta prioriteti dijalnosti [Department of parliamentarism and political management of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, mission and priorities]. – Transactions derzhavnoi sluzhbi Ukraini, 1, 15–20 [in Ukrainian].
7. Krikunenko, D. O. (2011). Problemi vprovadzhennia innovatsiy na pidpriyemstvakh [Problems of innovation in enterprises]. Retrived from http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2011_4_1/1_5.pdf [in Ukrainian].
8. Tverezovska, N. T., & Sharata, N. G. (2012). Rol innovatsii u rozbudovi vishchih navchalnih zakladiv [The role of innovation in the development of higher education]. Retrived from http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pedalm/texts/2012_14/018.pdf [in Ukrainian].
9. Didchenko, O. I., & Bibochkina, O. J. (2010). Sutnist ta klasifikatsiyya innovatsiy [Essence and classification of innovation]. Retrived from http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2010_7_5/26.pdf [in Ukrainian].
10. Shumpeter, Y. A. (1982). Teriya ekonomicheskogo razvitiya: issledovanie predprinimatel'skoy pribili, kapitala, kredita, protsenta i tsicla conyunkturi [Theory of economic development: the study of entrepreneurial profit, capital, credit, interest and the cycle of the conjuncture], Moskow : Progress [in Russian].
11. Azgaldov, G. G., & Kostin A. V. (2008). Intelktualnaya sobstvennost, innovatsiyyi i kvalimetriyya [An intelligent property, innovations and kvalymetryyya]. Economigeski strategiyi – Economigeski strategiyi, 2(60), 162–164 [in Russian].
12. Berdyayev, N. A. (2003). Dukh i realnost [Spirit and Reality]. Moskow : Izdatelstvo AST ; Kharkov : Folio [in Ukrainian].
13. Arutyunov, S. A. (1989). Narodi i kultura: razvitie i vzaimodeistvie [Peoples and culture: development and interaction]. Moskow : Nauka [in Russian].
14. Marchall, A. (1993). Printsipi ekonomicheskoy nauki [Principles of Economic Science]. Vol. 1, Moskow : Progress [in Russian].

Ольга Бильская. Социальное инновирование и концептуальный подход к обеспечению им управляемых изменений в социуме. Рассматриваются процессы, которые проходят в национальной экономике в современный период в связи с развитием принципиально нового общественного института, а именно социального государства. Приведены аргументы о необходимости введения наряду с рыночным механизмом хозяйствования обновления источниковой базы его социальной иммунизации. На основе исследования реалий социального подъема развитых стран доказано, что в условиях ресурсной ограниченности их достижения были результатом задействования потенциала социальных инноваций. Критически оценен спектр подходов к привлечению в научно-практический оборот понятий «инновация» и «инновирование». Руководствуясь разработками зарубежных ученых и результатами обработки семантических различий словообразовательных аффиксов слов «инновация» и «инновирование», предложено квалифицировать инновацию результатом усовершенствования любого существующего объекта. Установлено, что для воспроизведения прошлого в настоящем и будущем применяется такое понятие, как традиция, которая является одним из действенных механизмов приспособления человеческих сообществ к изменяющейся среде через регуляцию институтов и институций. Доказано, что инновации возникают и реализуются путем модернизации традиции. Раскрыта сущность социального инновирования как процесса, связанного с формированием конструкта соответствующих инноваций и их внедрением в социальную практику с достижением приемлемого социального результата. Для обеспечения управляемого социального инновирования предлагается рассматривать этот процесс как сложный конструкт из трех фаз. Согласно предложенной концепции управляемого социального инновирования в первой фазе оказываются социальные институты, которые требуют изменений; во второй фазе формируется конструкт социальных инноваций с учетом аномальных социальных отклонений от осуществленных усовершенствований в прошлом

цикле соціального інновирования; а в третей – мониторинг (аудит) и определение степени совпадения реального влияния на социальные изменения с проектными. Специфика управляемого социального инновирования заключается в отказе от «догоняющего» типа введения социальных инноваций, который не способен обеспечить достижение цивилизационных стандартов жизни в ближайшей перспективе, и переходе на стратегию «с обеспечением опережения» или «от будущего». Акцентируется внимание на том, что сама логика процесса социального инновирования должна быть такой, что только с позиций нового, более совершенного можно по мере достигнутого изменить социальную архитектуру общества.

Ключевые слова: инновация, традиция, усовершенствования, взаимозависимость, инновирование, процесс, фазы, управление, концепт, перспективы.

Olga Bilskaya. The Social Innovation Introduction Process and Conceptual Approach to Ensure that they Managed Change in Society. Examines the processes occurring in national economy in the modern period in connection with the development of a fundamentally new social institution, namely the welfare state. The arguments about the need to introduce along with market management mechanism updates the source base of its social immunization. Based on the study of the realities of the social recovery of the developed countries proved that in the conditions of resource limitation of their achievement was the result of harnessing the potential of social innovation. Critically evaluated a range of approaches to engage in scientific and practical usage of the concepts «innovation» and «innovation introduction process». Guided by the developments of foreign scientists and the results of processing the semantic differences slovotsky affixes of the words «innovation» and «innovation introduction process» proposed to qualify the innovation as a result of enhancement of any existing object. It was found that for playback of the past in the present and future applies such a thing as tradition, which is one of the most effective mechanisms of adaptation of human communities to the changing environment through the regulation of institutions and institutions. Proven that innovations occur and are implemented by modernisation tradition. The essence of social innovation introduction process as a process associated with the formation of the construct of appropriate innovations and their implementation in social practice with the achievement of acceptable social result. To provide controlled social innovation introduction process invited to consider this process as a complex construct of the three phases. Under the proposed concept of a managed social innovation introduction process in the first phase are manifested in social institutions that require change; the second is formed a construct of social innovation based on social abnormal deviations from the implemented improvements in the last cycle of social innovation introduction process; the third monitoring (audit) and the determination of the degree of coincidence of the real impact on social change with the project. The specifics of the managed social innovation introduction process is to avoid the «catch-up» type of social innovation that is not able to achieve civilized living standards in the short term, and transition to the strategy of «secured advance» or «from the future». Focuses on the fact that the logic of the process of social innovation introduction process should be such that only from the standpoint of a new, more perfect, in the extent made to change the social architecture of companies.

Key words: innovation, tradition, improvement, interdependence, innovation introduction process, process, phase, control, concept, perspective.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2017 р.

УДК 378:338.46

Денис Загірняк – кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

Базова вища освіта: оцінювання прагматизму вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг

Ступенева освіта зумовила наявність на ринку освітніх послуг сегменту «Бакалавр», у якому реалізується програма підготовки здобувачів базової вищої освіти. Тривалий час вищі навчальні заклади нарощували освітній потенціал у цьому сегменті. Побудовано методика визначення рівня абсолютного й відносного освітнього прагматизму в діях вищих навчальних закладів Полтавщини щодо освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, що показує рівень реалізації закладами освітнього потенціалу. Абсолютний освітній прагматизм демонструє рівень реалізації навчальним закладом ліцензійного обсягу на підготовку бакалаврів за окремою